

NECİP EVLİCE’NİN ŞİİRİ FOTOĞRAFLA BULUŞTURDUĞU KİTABI: *HUYLANIŞLAR-BÜTÜN DENİZLERİN İSTANBUL’U*

Ebru ÖZGÜN*

Necip Evlice’nin 2009 yılı Aralık ayında çıkan “*huylanması-bütün denizlerin İstanbul’u*” adlı ilk şiir ve fotoğraf kitabı Öncü Basımevi tarafından yayımlandı. Şiir ve düz yazı çalışmalarına Edebiyat Dergisinde başlayan, radyo oyunları da yazan Evlice, “Hece”, “Mavera” gibi dergilerde de yazın ve düşünce ağırlıklı yazılarına yer vermiştir. Almanya gezi notlarını içeren *Batı Tapu* adlı kitabı “İdris Hamza” imzasıyla 1983’te, *İkinci Tayfaları / Kırık Dökük Bir Kesit* adlı “*şiirsel anlatı*” dediği kitabı ise 1991’de yayımlanmıştır. Şiir ve düz yazının yanı sıra, ara verdiği fotoğrafçılığa son yıllarda yoğun bir ilgiyle geri dönen Evlice, Fotoğraf Sanatı Kurumu Derneğinin bir üyesi olarak fotoğraf çalışmalarına da devam etmektedir.

İsmi içindeki iki şiirden alan *huylanması-bütün denizlerin İstanbul’u* kitabı, şiir ve fotoğraf sanatını bir araya getiren, hem göze, hem zihne ve ruhun derinliklerine hitap eden bir çalışma olarak dikkat çekmektedir. Kitap dört bölümden oluşuyor, bunlar sırasıyla “*huylanması*”, “*çizimler*”, “*deniz savunmaları*” ve “*rüzgâr atından hiç inmedi*” adlarını taşımaktadır. Kitabın başında yer alan “Şiir ve fotoğraf” başlıklı sunuşta şair, geçmişten süzülen bir anekdotla şiir ve fotoğraf serüvenini etkili bir dille anlatır. “Şiir sözcüklerle bir duygunun, bir düşüncenin, bir coşkunun fotoğrafını yaparken; fotoğraf da, görüntülerle, bir anın, bir rengin, bir ışığın şiirini yazar” diyen Evlice, şiirin fotoğraftan, fotoğrafın da şiirden güç aldığını vurgulayarak, her iki sanat alanını birbirinin alanına girmeyen ama birbirine benzer duygular veren sanat eylemleri olarak tanımlar.

huylanması-bütün denizlerin İstanbul’u, şiirin görsel olarak yorumlanması ve fotoğrafta şiirin okunması, iki farklı sanat dalının aynı

* Arş. Gör., Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, ebru-kavas@hotmail.com

kitapta buluşmasına verilebilecek en güzel örneklerden biridir. Şiir ve fotoğrafın bir arada oluşu okurun zihnine yepyeni anlamlar yüklemektedir. Fotoğraf ilk anda eşyanın tabiatını farklı bir gözle değerlendiren, ona boyut kazandırabilen, renk ve görsel içeriğiyle zaman ve mekânın sınırlarını zorlayan bir etkinlik iken; şiir, kişinin zihninde canlandırdığı tasarımları kurgusal bir düzlemde geçirerek inşa ettiği bir üretim şeklidir. Birinin renklerle, ışıkla, gölgelendirmeyeyle ortaya çıkardığı estetiği, diğeri soyutlama, imgelem, düş gücü, kurgu ve sezgi yoluyla iletmektedir. Evlice'nin kitabında şiir ve fotoğrafın peş peşe zihne yansması, şiirin fotoğrafa, fotoğrafın da şiire dönüşmesine yol açıyor. Nesnelere okuyucuya hem dil kanalıyla, hem de göz aracılığıyla sunuluyor. Dolayısıyla bir objenin gözle algılanabilir yanı, kitapta şiirin iç dinamiğinin tamamlayıcısı olarak işlev görüyor.

Fotoğrafları “*kendimize alıkoyduğumuz şiirsel görüntüler*” olarak betimleyen şair kitabında, doğa ve insana ağırlık veren kareleriyle dikkat çekmektedir. Kent yaşamının karmaşasında beton duvarlar arasında sıkışmış, kuşatılmış insan, adeta kaçarcasına doğaya sığınmakta, yeni yaşam alanında özgürce hareket edebilmektedir. Deniz, ağaç, yaprak, çiçek, güneş, yağmur, gün batımı, yol, orman ve doğanın bin bir çeşidi ve rengi kitabın sayfalarında görsel bir zenginlik sunuyor. Şair, fotoğraf kareleriyle balıkçıların, demircilerin, çalışan kadınların ve çocukların temsilinde sanatsal dışavurumla insanı ortaya koyuyor. Böylesi bir boyuttan yansıyarak görselleşen bu kareler, şiirdeki insanın hikâyesini de âdeta canlandırıyor ve okuru doğanın bereketli coğrafyasında keşfedici bir yolculuğa çıkarıyor.

Dört bölüm hâlinde düzenlenmiş şiir metinlerine bakıldığında, yalnızlık, sürgün, gurbet, geçmiş, çocukluk, hasret, anılar, düşler, çaresizlik, sevdâ, yaşama tutkusu, yok oluş, zaman, kent yaşamı, karamsarlık gibi temaların izlerini sürmek mümkün görünüyor. Sentetik, yoz bir dünyada yaşayan, kentlin bunalımlarından sıyrılmaya çalışan insanın doğaya eğilmesi ve kendini doğanın hür, dingin ortamında gerçekleştirmesi, şiirlerin çoğunluğuna hâkim olan “kaçış” düşüncesini de beraberinde getiriyor. Şair şiirlerinde imgelemin sınırlarını zorlarken, okurun zihninde de bambaşka dünyalar yaratıyor. “*söz bakışlılar*”, “*şafağı yüklenen zaman*”, “*ekmeğe katıktır yaşam*”, “*ensiz gölgeler*”, “*suçlara sarılı bir yürüme*”, “*boz bulanık bir gün*”, “*bir yumak hüznün*”, “*çırak öyküler*”, “*ay üşümesi*”, “*darlıklar aşlamak*”, “*gölgelenen caddeler yalanı*” gibi pek çok metaforik kullanım, şairin düşlemeden okuyucuya çağrışımlar yolu ile aktarılıyor. Son söz olarak, *huylanışlar-bütün denizlerin İstanbul'u* fotoğraf ve şiir gibi birbirini besleyen iki sanatın aynı çalışmada buluştuğu bir sentez olarak, görsel zenginliği ile keyifle okunacak bir kitap niteliği taşıyor.